

REPUBLIKA SLOVENIJA

DRŽAVNI ZBOR

Vsem poslankam in poslancem

Šubičeva ulica 4

1000 Ljubljana

Datum: 5.3.2026

Zadeva: **Poziv poslankam in poslancem k podpori novele ZSDU-C**

Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci,

obračam se na vas v imenu Združenja svetov delavcev Slovenije, ki združuje predstavnike zaposlenih iz različnih dejavnosti in velikosti podjetij ter ima neposreden vpogled v to, kako se pravila sodelovanja delavcev pri upravljanju izvajajo v praksi. Ti delavci vsak dan s svojim delom in znanjem kot nosilci človeškega kapitala ustvarjajo dodano vrednost in so v sodobnih pogojih gospodarjenja ključna konkurenčna prednost podjetij, a prepogosto nimajo realnega vpliva na odločitve, ki zadevajo njihova delovna mesta, pogoje dela in prihodnost podjetij v katerih so zaposleni. Ogromen ustvarjalni potencial, ki se skriva v višji stopnji njihove zavzetosti, tj. delovne motivacije in organizacijske pripadnosti, tako ostaja neizkoriščen, s tem pa močno izgublja tudi slovensko gospodarstvo kot celota. **To lahko spremenite tako, da podprete Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju (novela ZSDU-C), vložen v parlamentarni postopek 16. 2. 2026 ter na seji Državnega zbora glasujete ZA.**

Sodelovanje delavcev pri upravljanju je v Sloveniji ustavno zajamčena pravica, vendar je njeno uresničevanje po veljavnem Zakonu o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU) v praksi pogosto neučinkovito. Predlagatelji novele izrecno ugotavljajo, da ni niti uradnega podatka o tem, v katerih podjetjih sveti delavcev sploh obstajajo, zato je nadzor praviloma reaktiven in odvisen od prijav, ki jih zaposleni običajno ne vložijo zaradi strahu pred povračilnimi ukrepi ali zaradi eskalacije konfliktov. Posledica je dvojna: (1) sistemske prednosti delavskega soupravljanja (večja poslovna uspešnost podjetij, konstruktiven dialog, boljše odločanje, manj sporov) ostajajo v večjem delu gospodarstva neizkoriščene, in (2) tudi tam, kjer je svet delavcev ustanovljen, se delodajalci lahko učinkovito izogibajo zakonskim dolžnostim, ker so postopki, roki in izvršljivost določb v ključnih točkah premalo operativni ali pravno nejasni.

Ob tem pa obstaja še pomembnejša sistemska praznina: pravica do sodelovanja delavcev pri upravljanju v zavodih doslej ni bila ustrezno zakonsko urejena, čeprav jo Ustava RS terja in čeprav je Ustavno sodišče RS že dvakrat naložilo zakonodajalcu, naj to neustavnost odpravi. Poleg neustavnosti pa to v praksi pomeni tudi, da so desetisoči zaposlenih v javnih in drugih zavodih dejansko brez primerljivega instituta kolektivnega soupravljanja. Predlog novele ZSDU-C to vrzel zapira.

V javni razpravi so reprezentativne delodajalske organizacije do predloga izrazito kritične. Ker želimo, da je razprava vsebinska in temelji na vsebinskih argumentih, pismu prilagamo odziv Združenja svetov delavcev Slovenije (ZSDS) na njihovo stališče. V odzivu sistematično in z natančnimi sklici pojasnjujemo, zakaj ključni očitki o domnevni pretirani širitvi pristojnosti svetov delavcev, povečanju administrativnih bremen, finančnih "desettisočih" ter pravni negotovosti ne vzdržijo: bodisi niso utemeljeni bodisi spregledajo, da novela v osrednjih delih predvsem precizira

obstoječe institute sodelovanja delavcev pri upravljanju podjetij, zapira pravne praznine, modernizira postopke in s tem krepi predvidljivost ter zmanjšuje spore.

Delavsko soupravljanje je smiselno in nujno zakonsko okrepiti (tudi z novelo ZSDU) iz več razlogov. Inštituti delavskega soupravljanja kot so informiranje, posvetovanje, soodločanje ter sodelovanje delavskih predstavnikov v organih upravljanja empirično dokazano zmanjšujejo konflikte, izboljšujejo kakovost upravljanja podjetij, povečujejo njihovo sposobnost za prilagajanje, krepijo njihovo krizno odpornost ter prispevajo k stabilnosti delovnih odnosov in dostojnemu delu. Razvoj sodelovanja delavcev pri upravljanju je tudi ekonomsko racionalno, ker se je težišče ustvarjanja vrednosti premaknilo s finančnega kapitala na intelektualni kapital, katerega jedro je človeški kapital (znanje, veščine, ustvarjalnost, vrednote in zavzetost). V takšni ekonomiji je nelogično, da bi podjetja spregledala svoj glavni vir konkurenčnosti: zaposlene. Zato je na novelo ZSDU treba gledati kot na ukrep, ki krepi soupravljanje kot civilizacijski standard legitimnega usklajevanja interesov med delom in kapitalom ter povečuje konkurenčnost podjetij in gospodarstva kot celote.

Osebnostno menim, da je tokratni predlog novele ZSDU pomemben, vendar omejen korak. Ne pomeni »velike reforme« na področju delavskega soupravljanja, temveč predvsem odpravlja najbolj očitne anomalije in zapolnjuje nekatere pravne vrzeli, zaradi katerih je ta ustavna pravica v praksi neučinkovit institut. Realno bi Slovenija potrebovala celovito prenovu – nov Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju, ki bi sistem delavske participacije temeljito posodobil. V primerjavi s tem je aktualni poslanski predlog bistveno manj radikalen: uvaja predvsem tiste spremembe, ki so pragmatične, izvedljive in težko sporne, ker ciljajo na minimalne standarde pravne jasnosti, posodobitve postopkov in odpravo očitnih sistemskih praznin – skratka, spremembe, ki ne bi smele biti "boleč" kompromis za nikogar, temveč osnovni pogoj, da institut soupravljanja sploh deluje.

Novela ZSDU je priložnost, da odpravimo dolgo prepoznane pravne vrzeli in nedorečenosti ter okrepimo predvidljivost korporativnega upravljanja v podjetjih ter odpravimo neustavno stanje v zavodih. Ko so postopki jasni in pravice ter odgovornosti vseh deležnikov določene, je manj sporov, manj blokad in več stabilnosti – kar je v interesu zaposlenih, poslovođstev, investorjev in poslovnih partnerjev. V Sloveniji je konkurenčnost vse bolj odvisna od znanja, inovativnosti in zavzetosti ljudi. Soodločanje, urejeno na sodoben in izvršljiv način, ni ideološko vprašanje, temveč vprašanje kakovosti upravljanja: ali bomo kot družba izkoristili potencial zaposlenih za boljše odločitve, višjo produktivnost in trdnejšo odpornost podjetij v času hitrih sprememb.

Zato vas pozivam, da predlog podprete in s tem omogočite učinkovitejše uresničevanje participacijskih pravic zaposlenih, s tem pa tudi hitrejši gospodarski razvoj Slovenije. Glas ZA novelo ZSDU je glas za boljše korporativno upravljanje, za konstruktiven dialog, za demokracijo na delovnem mestu, za boljše konkurenčnost podjetij, večjo produktivnost, večjo zavzetost delavcev, za stabilne delovne odnose in za odpravo neustavnega stanja v zavodih.

prof. dr. Elizabeta Zirnstein,

generalna sekretarka Združenja svetov delavcev Slovenije

Priloge:

- odziv Združenja svetov delavcev Slovenije na stališče reprezentativnih delodajalskih organizacij do predloga ZSDU-C

Poslati:

- Predsednica DZ, mag. Urška Klakočar Zupančič, ter vsi poslanci in poslanke DZ, po elektronski pošti
- Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide, po elektronski pošti
- Poslanska skupina Svoboda, po elektronski pošti
- Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke, po elektronski pošti
- Poslanska skupina Nova Slovenija - krščanski demokrati, po elektronski pošti
- Poslanska skupina Socialnih demokratov, po elektronski pošti
- Poslanska skupina Levica, po elektronski pošti
- Poslanska skupina nepovezanih poslancev, po elektronski pošti
- Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti, po elektronski pošti
- Nepovezani poslanec — mag. Dejan Kaloh, po elektronski pošti
- Nepovezani poslanec — Miha Kordiš, po elektronski pošti
- g. Luka Mesec, minister, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, po elektronski pošti